

УДК 373. 3.1

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2021.6.29>

Вікторія ХРОМОВА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри зарубіжної філології, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, вул. Джона Маккейна 33, м. Київ, Україна, 01042

ORCID: 0000-0001-8573-4158

Аліє ІЗМАЙЛОВА

студентка II курсу магістратури, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, вул. Джона Маккейна 33, м. Київ, Україна, 01042

ORCID: 0000-0002-8058-9008

Бібліографічний опис статті: Хромова, В. (2021). Технологія особливостей використання нетрадиційних методів навчання англійської мови у старших класах. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 6, 190–194, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.6.29>

ТЕХНОЛОГІЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

У статті розглядаються особливості використання нетрадиційних методів навчання англійської мови у старших класах. Використання нетрадиційних методів навчання може суттєво покращити ситуацію, що склалася нині. Школярі, які неохоче читають підручники та виконують однотипні завдання, втрачають будь-який інтерес до навчання, можуть побачити, наскільки яскравим та барвистим може виявитися урок із застосуванням нетрадиційних методик. Формування позитивної мотивації повинно бути розглянуто вчителем як окреме завдання. Як правило, такі мотиви пов'язані із пізнанням цікавого, отриманням нових знань, умінь. Для того, щоб мотиви були виправдані, необхідно вибирати такі форми уроків, які будуть стимулювати діяльність учнів. Зазвичай більш плідними й ефективними є нетрадиційні методи навчання іноземних мов. До таких методів можуть належати використання інтернет-матеріалу, музика на уроках іноземної мови тощо.. У цій статті ми визначили основні види нетрадиційних методів навчання і навели таблицю із формами нетрадиційних уроків та їх описом. На базі цієї таблиці ми вирішили зробити детальний аналіз трьох видів уроків, таких як: інтернет-урок, відеоурок, урок із використанням музики. Яку з цих форм використати, вибирає сам педагог. Однак саме від ретельної підготовки педагога залежатиме успішність засвоєння матеріалу та ефективність нетрадиційних методик. Зрозуміло, ніхто не говорить про скасування традиційних методик проведення уроків англійської мови. Йдеться лише про запровадження чогось нового у процес навчання. Крім того, використання такого матеріалу допомагає легше і в достатніх кількостях засвоювати знання про мову, її граматику та лексику. Провівши дослідження, ми прийшли до того, що якщо сам педагог зацікавлений у підвищенні якості знань учнів, то він проведе необхідну підготовку, щоб використання цих методів і вибрана форма були взаємопов'язані одне з одним, що згодом приведе до бажаного результату.

Ключові слова: метод, нетрадиційний урок, форма навчання, англійська мова, педагог, учень.

Victoria CHROMOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Foreign Philology, V. I. Vernadsky Taurida National University, John McCain str., 33, Kyiv, Ukraine, 01042

ORCID: 0000-0001-8573-4158

Alie IZMAILOVA

Master Student, V. I. Vernadsky Taurida National University, John McCain str., 33, Kyiv, Ukraine, 01042

ORCID: 0000-0002-8058-9008

To cite this article: Chromova, V. (2021). Technologia osoblivostey vikoristannya netradiciynih metodiv navchannya angliys'koyi movi u starshih klassah [Technology of using non-traditional methods of English language teaching in senior classes]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 6, 190–194, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.6.29>

«TECHNOLOGY OF USING NON-TRADITIONAL METHODS OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN SENIOR CLASSES»

This article discusses the features of the usage of non-traditional methods of teaching English in senior classes. The use of non-traditional teaching methods can significantly improve the current situation in educational sphere. Students who are reluctant to read textbooks and perform the same type of tasks, lose any interest in learning, can see how bright and colorful can be a lesson using non-traditional methods. The formation of positive motivation should be considered by the teacher as a separate task. As a rule, such motives are connected with knowledge of interesting, acquisition of new knowledge, abilities. In order to justify the motives, it is necessary to choose such forms of lessons that will stimulate the activities of students. Non-traditional methods of teaching foreign languages are usually more fruitful and effective. Such methods may include: the use of Internet material, music in foreign language and so on. In this article, we have identified the main types of non-traditional teaching methods. And gave a table with forms of non-traditional lessons, and their description. Based on this table, we decided to make a detailed analysis of three types of lessons. Such as: online lesson, video lesson, music lesson. Teacher himself chooses the form of the lesson to perform. However, the success of mastering the material and the effectiveness of non-traditional methods will depend on the careful training of the teacher. Of course, no one is talking about the abolition of traditional methods of conducting English lessons. It's just about introducing something new to the learning process. In addition, the usage of such material helps more easily and in sufficient quantities to learn about the language, its grammar and vocabulary. After conducting research, we came to the conclusion that if the teacher is interested in improving the quality of knowledge in students, he will conduct the necessary training so that the use of these methods and the chosen form are interrelated, which will eventually lead to the desired result.

Key words: method, non-traditional lesson, form of teaching, English language, teacher, student.

Актуальність проблеми. У сучасних умовах ця тема є досить актуальною, адже саме використання цих методів допоможе вирішити основні проблеми, що виникають під час вивчення мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час написання статті ми проаналізували роботи вчених-лінгвістів (Китайгородської, Шехтера, Боголюбова) та зрозуміли, що кожен предмет, який викладають в освітніх школах, відіграє свою особливу роль у формуванні особи. А для цього потрібно впроваджувати нетрадиційні методи навчання.

Мета дослідження – розглянути технології використання нетрадиційних методів навчання англійської мови у старших класах та виявити їх особливості на прикладі інтернет-уроку, відеоуроку та уроку з використанням музики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз лінгвістичної літератури дає змогу виділити кілька десятків типів таких методів. Сама назва цих методів дає уявлення про завдання та методику, яка може бути використана. Варто навести найпоширеніші види уроків із використанням нестандартних методів навчання:

Таблиця 1

Форми нетрадиційних уроків

Види уроків	Опис
Урок «занурення»	Цей вид має на увазі занурення у сферу мови, що вивчається.
Уроки – ділові ігри	Ділова гра активізує мовленнєву діяльність, формує вміння до самостійного вираження своїх думок.
Уроки – прес-конференції	До класу запрошується людина з іншої організації, і все відбувається як на справжній прес-конференції.
Використання музики під час уроків	У піснях використовується зовсім нова лексика у новому контексті, що допомагає її активізувати. А також це сприяє поліпшенню вимови та розвитку особливого слуху – музичного.
Використання ігрових форм	Ігрові форми сприяють розвитку пам'яті, уваги, мислення, уяви і всіх пізнавальних процесів.
Інтернет-ресурси	Інтернет дозволяє використовувати автентичні тексти, спілкуватися з носіями мови, тобто створює природне мовне середовище.
Бінарні уроки	Допомагає розвинути щільніший зв'язок із предметом і робить навчання більш цілісним і системним.
Уроки-узагальнення	Дає змогу узагальнити всі отримані знання з теми і перевірити, чи засвоєний матеріал учнями.
Уроки пошуку істини	Після прочитання певного тексту учні поділяються на групи і намагаються знайти відповіді на поставлені запитання.
Уроки-діалоги	У процесі навчання виникає діалогічне спілкування між учнями та викладачем.

Існує ще безліч таких уроків, про них варто розповісти докладніше, навівши аргументовані приклади того, що вони є досить ефективними на уроках англійської мови.

Педагоги постійно намагаються знайти ті форми, які змогли б оживити урок, зробити його яскравішим і цікавішим для учнів, намагаються урізноманітнити форми пояснення та зворотного зв'язку. Кожен із нестандартних методів відрізняється за формою та видами (А.К. Markova, Т.А. Matiss, О.В. Orlov, 1990. pp. 212).

Щоби повністю розуміти, про що йдеться, необхідно розглянути ці методи докладніше. Для кожного з нестандартних методів характерна своя технологія, кожен із них несе в собі певний зміст. Почнемо з використання на уроках матеріалів з Інтернету.

Інтернет-урок

Комп'ютер та Інтернет належать саме до тих технічних засобів навчання, які не використовуються у традиційних методах.

В Інтернеті можна знайти величезну кількість інформації, яка буде досить корисною для вивчення англійської мови. Не можна забувати про те, що більшість старшокласників зараз схиблені на соцмережах і на комп'ютері загалом. Тому застосування інтернету у вивченні мови може допомогти підвищити успішність.

Але насамперед, використовуючи інтернет-ресурси, потрібно пам'ятати про дидактичні завдання. Інтернет може допомогти вирішити ці завдання.

Насамперед слід визначити, для вирішення яких саме завдань можуть виявитися корисними інтернет-ресурси та послуги, які надає Всесвітня мережа.

Інтернет дозволяє використовувати автентичні тексти, спілкуватися з носіями мови, тобто створює природне мовне середовище.

Спочатку згадаємо основну мету предмета «іноземна мова». Основною метою є формування комунікативної компетенції, котра передбачає формування здібностей спілкування з іншомовними людьми. Навчати спілкування можна лише занурюючи учнів у живе спілкування.

Тепер визначимо, які ж дидактичні завдання вирішує використання інтернету:

– Інтернет допомагає вдосконалювати вміння аудіювання завдяки використанню автентичних текстів;

– поповнення словникового запасу як активної, так і пасивної лексики;

– формування стійкої мотивації до іншомовної діяльності.

Включення матеріалів Мережі в урок допомагає учням зрозуміти життя на нашій планеті, дозволяє брати участь у різних дослідницьких або наукових проектах, відбувається розвиток допитливості.

Відеоурок

Нині оволодіти комунікативною компетенцією, не перебуваючи в країні мови, досить проблематично. Але завжди можна знайти рішення. Важливим завданням вчителя є залучення школярів до культурних цінностей народу – носія мови. Для цього можна використовувати відео.

Цей вид роботи активізує розумову та мовленнєву діяльність учнів, розвиває інтерес до культури інших країн та до вивчення літератури. Учні отримують величезну кількість нової лексики, формуючи пасивно-потенційний словник. Що важливо, учні отримують величезне задоволення від такого роду діяльності.

Відеофільми мають яскравий емоційний вплив на учнів. Тому всю увагу має бути приділено тому, щоб у учнів формувалося особистісне ставлення до побаченого.

Багато хто задається питанням: «Як сформувати стійку позитивну мотивацію, щоб допомогти оптимального засвоєння базового рівня?». Це питання досить серйозне. Безсумнівно, існує безліч методів і форм роботи вчителя під час уроку, які активізують увагу, а отже, і інтерес.

Але кожному педагогу хочеться знайти найяскравіший метод і найефективніший. Одним із таких методів є робота над фільмом. Ця форма навчальної діяльності дає змогу засвоювати навички аудіювання та говоріння.

Інтерес до фільму підвищується, за рахунок цього кожна людина із класу хоче бути учасником умовно-мовленнєвих ситуацій, які задаються учителем. Кожному хочеться брати участь у навчальній діяльності.

Цей метод вже широко використовується і, як показує практика, є досить ефективним і корисним.

Урок із використанням музики

Музика має моральну і естетичну цінність, будучи сукупністю слухової, образної і частково зорової мовної наочності. У пісні часто можна почути різні життєві ситуації, реакція

на які виражена образами або враженнями від прослуханого.

Проте слід пам'ятати, що є й «зворотний бік медалі». Кожен школяр сприймає прослухане по-своєму, формуючи у себе в голові різні образи. Необхідно підходити до підбору музичного матеріалу досить серйозно, щоби згодом не було хибного уявлення про прослухану композицію, оскільки смислове усвідомлення змісту композиції приходить пізніше, ніж усвідомлення наочного матеріалу (Davidova 1990 – pp. 88).

Порівняно з мовними процесами пісні є більш емоційними і не викликають подібної втоми, що підвищує активність учнів та плідність занять.

У пісні важливими чинниками є тональність, у якій виконується композиція, та лад. За цими двома критеріями можна дізнатися, в якому настрої виконавець, які переживання він відчуває, і це загалом розкриває досить багату палітру почуттів та емоцій. Також сама структура композиції є більш точною і виразною, ніж мова в дійсності; у композиції можна побачити спади, підйоми, кульмінацію, що є важливим у фонетичному аспекті мови.

Зараз є дуже багато публікацій у різних журналах, присвячених використанню музичного матеріалу на уроках іноземної мови з метою формування окремих навичок та умінь володіння мовою, що вивчається. Наприклад, О.В. Кудровець зазначає, що пісні допомагають без особливої праці більш міцно засвоювати і розширювати лексичний запас, оскільки вони включають нові слова і висловлювання. Граматичне явище засвоюється значно легше. Пісня стимулює розвиток навичок діалогічного мовлення.

Використання пісень сприяє вдосконаленню навичок іншомовної вимови, а також формуванню активного іншомовного словника в учнів (Gubanova 1997 pp. 16).

У піснях використовується зовсім нова лексика у новому контексті, що допомагає її активізувати. А також це сприяє поліпшенню вимови та розвитку особливого слуху – музичного. З дітьми можна розучувати і постійно повторювати пісні, не надто об'ємні за змістом і прості в розумінні. Це допомагає закріпити правильність постановки наголосу, правильну артикуляцію і промову звуків.

Пісні та інші твори дають стимул до монологічних і діалогічних висловлювань, змушують школярів розвивати свою мову. І неважливо, чи підготовлена ця мова, чи ні. У наш час першочерговим завданням є навчання іноземної мови так, щоб людина могла повністю розмовляти нею. Для цього необхідно насамперед знати історію та культуру мови, про яку йдеться. У музичних творах існує кілька аспектів, які мають бути розвинені у дітей шкільної та дошкільної ланки. Цими аспектами є:

- 1) пізнавальний;
- 2) розвиваючий;
- 3) виховний;
- 4) навчальний.

Ці аспекти є досить важливими. Мабуть, варто розібрати їх докладніше, аби зрозуміти, що кожен із них означає. Пізнавальний аспект полягає в тому, що дитина повинна якомога глибше дізнатися про культуру, побут мови, що вивчається. Також повинні бути проведені паралелі з рідною мовою, для того щоб дізнатися про порядок іноземної мови, чим вона відрізняється від рідної мови. Вважається, що дитина повинна задовольнити свої пізнавальні потреби (Androsenko T.D., Rakhuba I.S. 2008. pp. 34). Далі йде озвучуючий аспект. Він полягає в тому, що спрямований на розвиток певних навичок, таких як:

- а) розвиток мовних особливостей у учнів;
- б) розвиток мислення, пам'яті, уяви;
- в) розвиток у дітей здатності спілкуватися між собою та з іншими людьми;
- г) розвиток у дітей стимулу до оволодіння іншомовною культурою.

Музичні твори можуть давати стимул до розвитку цих навичок, оскільки залучають своєю формою і змістом, змушуючи дітей будувати картину виконуваного у своїй голові, що, своєю чергою, розвиває увагу й уяву. На уроках створюється спокійна атмосфера, яка просякнута довірою. Такий настрій у групі можна описати терміном «інфантилізація». Давайте розберемося, що означає цей термін, щоб було легко зрозуміти сенс. На думку Г. Лозанова, інфантилізація являє собою універсальну реакцію, яка, не порушуючи рівня нормальної інтелектуальної діяльності, значно підвищує функцію сприйняття й уявлення, а особливо функцію пам'яті (Zimnyaya 2003 pp. 10–167).

Виховний аспект є таким. Іноземна мова – це не тільки засіб придбання знань та показ того, як ти вмієш користуватися цими знаннями. За допомогою іноземної мови ти можеш краще розуміти чужі думки та чужу творчість. Скажімо, це ключ до іншої культури. Отже, у дітей виховується почуття толерантності до народу іншої культури та інтерес до вивчення іноземної культури. Навчальний аспект іноземної мови відіграє важливу роль. Звичайно, він не стоїть вище за всі інші аспекти, але є головним. Цей аспект має на увазі, що учень повинен опанувати види мовленнєвої діяльності: читання, лист, аудіювання, говоріння. Але одночасно з усім цим дитина продовжує пізнавати іншу культуру.

Підсумовуючи, можна сказати, що ці аспекти по-особливому впливають на вивчення іноземних мов і є значущими; пізнавальний – надає учню мотивації, розвиваючий – полегшує пізнання іноземної культури,

виховний – сприяє й одному й іншому. Зауважимо, що всі вони зовсім по-особливому проявляються, якщо використовуються музичні твори. Всі ці аспекти є засобом виконання одного з основних завдань навчання – виховання особистості. Будь-яка музична наочність повинна бути використана в певних кількостях. Не можна відразу давати занадто багато, необхідна золота середина, яку дитина може витримати. Також спочатку необхідні опори (текст, зображення, відео). У міру того, як дитина починає прогресувати у вивченні, кількість та значущість цих опор знижується (Modilevskaya 1997 pp. 28).

Висновки. Провівши дослідження, ми дійшли висновку, що якщо сам педагог зацікавлений у підвищенні якості знань у учнів, то він проведе необхідну підготовку, щоб використання цих методів і вибрана форма були взаємопов'язані одне з одним, що згодом призведе до бажаного результату.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андросенко Т.Д., Рахуба І.С. Англійська мова 9 клас: елективні курси. Волгоград : «Учитель», 2008. 34 с.
2. Бабкіна Н.В. Використання розвиваючих ігор і вправ у процесі: початкова школа. 1998. 13 с.
3. Губанова О.В. Левкіна І.С. Використання ігрових прийомів під час уроків. 1997. 16 с.
4. Давидова М.А. Діяльнісна методика навчання англійської мови. Просвітництво. 1990. 88 с.
5. Крисько В.Г. Психологія та педагогіка. СПб. : Пітер Прес, 2007. 272 с.
6. Левітов Н.Д. Дитяча та педагогічна психологія: педагогіка. 2007. 34–44 с.
7. Зимня І.А. Психологія навчання іноземних мов у школі: Просвітництво, 2003. 10–167 с.
8. Модилевська Г.І. Нестандартні форми уроків позакласного читання: початкова школа. 1997. 28 с.
9. Маркова А.К., Матіс Т.А., Орлов О.Б. Формування мотивації вчення: Просвітництво. 1990. 212 с.
10. Маслоу А. Мотивація та особистість. СПб. : Євразія. 1999. 15–38 с.

REFERENCES:

1. Androsenko T.D., Rakhuba I.S. (2008) *Angliyska mova* [English language]. Volgograd: Uchitel, pp. 34.
2. Babkina N.V. (1998) *Vikoristannya rozvivayuchih igor i vprav u processi* [Using educational games and exercises in the process]. *Pochatkova shkola*, pp. 13.
3. Gubanova O.V., Levkina I.S. (1997) *Vikoristannya igrovih priyomiv pid chas urokiv* [Use of game techniques during lessons]. pp. 16.
4. Davidova M.A. (1990) *Diyalnisna metodika navchannya angliyskoyi movi* [Activity methods of teaching English]. *Prosvitnetstvo*, pp. 88.
5. Krisko V.G. (2007) *Psychologia ta pedagogika* [Psychology and pedagogy]. St. Petersburg: Peter Press, pp. 272.
6. Levitov N.D. (2007) *Dityacha ta pedagogichna psychologia* [Child and pedagogical psychology]. *Pedagogika*, pp. 34–44.
7. Zimnyaya I.A. (2003) *Psychologia navchannya inozemnih mov u shkoli* [Psychology of teaching foreign languages at school]. *Enlightenment*, pp. 10–167.
8. Modilevskaya G.I. (1997) *Nestandartni formi urokiv pozaklassnogo chitannya* [Non-standard forms of extracurricular reading lessons]. *Pochatkova shkola*, pp. 28.
9. Markova A.K., Matiss T.A., Orlov O.B. (1990) *Formuvannya motivacii vchennya* [Formation of learning motivation]. *Prosvitnitstvo*, pp. 212.
10. Maslou A. (1999) *Motivaciya ta osoblivist'* [Motivation and personality]. St. Petersburg: Evrazia, pp. 15–38.